

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Det offentlige institutionsbegreb er under hastig forvandling. Øget decentralisering, større frihed til at fastsætte egne styrelsesordninger og nye frihedsgrader i henseende til økonomisk dispositionsfrihed er markante træk i udviklingen.

På undervisningsministeriets område har der i mange år været tradition for, at *selvejende institutioner* varetager undervisningen på en række områder. Det gælder såvel de uddannelser, der imødekommer de samfundsmæssige behov for et landsdækkende udbud af kompetencegivende uddannelser, som de mere alternative skoleformer. Selvejeformen med sin selvstændige styreform har vist sig velegnet for uddannelsesinstitutionerne.

Med forslaget og det samtidig hermed fremsatte forslag til lov om ændring af uddannelseslovene på seminarieområdet er det tanken at forenkle, modernisere, harmonisere og ajourføre bestemmelserne om visse selvejende institutioner for videregående uddannelser og enkelte efteruddannelsesinstitutioner (jf. i øvrigt bemærkningerne til § 1).

Samtidig giver forslaget *statsinstitutionerne* og andre selvejende institutioner en mulighed for at blive selvejende institutioner, der er godkendt efter denne lov. Den enkelte institution udarbejder en vedtægt som grundlag for dens overgang til selvejende institution efter denne lov. Vedtægten skal godkendes af ministeren, der samtidig tager stilling til de nærmere vilkår for eventuel overdragelse af hidtidig statsejendom til institutionen.

Loven omfatter ikke højere uddannelsesinstitutioner.

De private seminarier, hospitalslaborantskolerne, Den Grafiske Højskole og Sløjdhøjskolen i Esbjerg administreres efter de nuværende regler ikke som ægte selvejende institutioner. Bevillingsmæssigt har disse institutioner været stillet på samme måde som statsinstitutioner. Deres driftsbudgetter har været optaget på bevillingslovene, og deres driftsregnskaber er indgået i statsregnskabet. De har følgelig også været omfattet af reglerne om statens regnskabsvæsen, jf. lov nr. 131 af 28. marts 1994, § 2, stk. 1, og

deres regnskaber har været revideret af Rigsrevisionen, jf. lov nr. 321 af 26. juni 1975, § 2, stk. 1. Noget lignende gælder anlægsudgifter og statslån.

Efter lovforslaget og forslaget til ændring af uddannelseslovene på seminarieområdet vil disse selvejende institutioner blive ægte selvejende institutioner med ansvarlige bestyrelser, selvstændigt kapitalansvar, adgang til lån i Hypotekbanken, privat revision og overgang til bygningstaxameter. Rigsrevisionen vil dog fortsat revidere institutionernes regnskaber i henhold til rigsrevisorlovens § 2, stk. 1.

Den frie Lærerskole i Ollerup er allerede i dag en ægte selvejende institution.

En selvejende uddannelsesinstitution skal selv kunne indrette sin styrelse, idet det dog er en forudsætning, at der etableres en ansvarlig ledelse i form af en bestyrelse med et flertal af udefra kommende medlemmer og en ansat leder med ansvar over for bestyrelsen. Dette svarer til de rammer for styrelse af uddannelsesinstitutioner, som Folketinget allerede har fastlagt i lovgivningen for bl.a. seminarierne og erhvervsskolerne.

Den nye økonomiske selvstændighed giver uddannelsesinstitutionerne en klar tilskyndelse til at drive deres virksomhed effektivt og konkurrencedygtigt. Til gengæld for uafhængighed fra de centrale myndigheder skal institutionerne bære et betydeligt ansvar, også på det økonomiske område.

Tilskuddene til institutionerne består efter forslaget af et grundtilskud, et driftstilskud til dækning af undervisnings- og fællesudgifter (driftstaxameter) samt et tilskud til bygningsforsyning og bygningsvedligeholdelse, (bygningstaxameter). Undervisningen vil fortsat være vederlagsfri for de studerende. Dette gælder dog ikke uddannelser, der udbydes efter reglerne om åben uddannelse eller rekvireret undervisning.

De pågældende institutioner er i forvejen omfattet af det fælles takstsystem for de videregående uddannelser hvad angår grundtilskud, undervisnings- og fællesudgiftstaxameter. Det nye ved overgangen til ægte selveje vil være, at der også vil blive indført en bygningstaxameterordning.